

není vázán výhradně na přednes a námitky stran, nýbrž z povinnosti úřední má vyšetřovati uplatňovaný důvod rozlukový. Důvodem rozlukovým jest podle § 13 a) rozl. zákona cizoložství. V § 14 a) téhož zákona se pak stanoví, že právo žalobní se promlčuje v případě § 13 a) do jednoho roku ode dne, kdy se manžel dověděl o cizoložství manžela druhého. Neuplatní-li manžel cizoložství v této lhůtě, přestává býti cizoložství důvodem rozluky, a poněvadž soud musí zjišťovati z povinnosti úřední, zda tu jest rozlukový důvod čili nic, musí důsledkem toho z povinnosti úřední také zjišťovati, nevyčkávané námitku strany, zda uplatnění žalobního práva nebrání uplynutí lhůty v § 14 a) rozl. zákona stanovené, zvláště když výsledky průvodního řízení, jak tomu jest v souzeném případě, poukazují k tomu, že k cizoložství došlo před několika lety. Předpis § 14 rozl. zákona o zániku žalobního práva je dán v zájmu veřejném, aby se předešlo rozlukám manželství pro příčiny časově vzdálené a časem svého ostří pozbyvší, a tento zájem veřejný odůvodňuje použití zásady vyšetřovací. Leč nehledíc ani k tomu, musí soud z povinnosti úřední přihlížeti ke lhůtě § 14 rozl. zákona i proto, že tu nejde o lhůtu promlčecí, nýbrž o lhůtu propadnou. Zákon sice mluví o »promlčení«, než z okolnosti, že zákonem jest předem žalobní právo omezeno na určitou dobu, plyne, že tu nelze mluvíti o promlčení, jaké má na mysli § 1501 obč. zák., nýbrž že tu jde o lhůtu propadnou, podobně jako jsou lhůty stanovené v §§ 156 a 158 obč. zák., k nimž soud musí přihlížeti i bez výslovné námitky stran. Když svědek Josef K. udal, že viděl žalovanou tělesně obcovati s Matějem V-em asi před třemi roky, měl tento údaj býti soudu pobídkou, by zjistil, kdy se žalobce o cizoložství žalované dověděl, a neměl tuto okolnost nechat nepovšimnutou proto, že žalovaná nenamítala promlčení žalobního práva žalobcova. Vadnost řízení vytýkanou z této příčiny soudu první stolice odvolací soud nenapravit, považuje mylně výtku tu za novotu (§ 482 c. ř. s.).

Čís. 12526.

Odpor proti berní exekuci jest podati u berního úřadu, nikoliv u berní správy.

Žalobu nelze zamítnouti ani odmítnouti pro překážku hmotného nebo formálního práva (neuplynutí třiceti dnů po podání odporu proti berní exekuci u vymáhajícího úřadu), která sice vadila v době podání žaloby, ale v době vynesení rozsudku již pominula, zejména když mezi tím byla procesní látka probrána a důkazy byly již provedeny.

Důvodnost obrany proti žalobě, která tu byla při podání žaloby, ale před vynesením rozsudku již pominula, může dojíti výrazu v útratovém výroku.

Excindační žalobou vylučovala žalobkyně svršky z exekuce vedené berním úřadem. Žalobkyně tvrdila v žalobě, že proti exekučnímu zabavení svršků vznesla odpor u berní správy v K. podle § 357 zák. čís. 76/1927 sb. z. a n. doporučeným podáním ze dne 4. května 1932 se žádostí, by bylo uznáno její vlastnictví a by svršky byly z exekuce do třiceti dnů propuštěny. Žaloba byla podána dne 19. srpna 1932 a při prvním ústním jednání dne 5. září 1932 vznesl zástupce strany žalované námitku nepřípustnosti pořadu práva. Procesní soud rozhodl, že usnesení o této námitce vydá zároveň s rozhodnutím ve věci hlavní a připustil průvodním usnesením důkazy, odročil jednání na 6 neděl a při roku ze 17. října 1932 dodala žalobkyně, že u příslušného exekučního úřadu, u berního úřadu v Z. vznesla odpor dne 8. září 1932, tedy po námitce nepřípustnosti pořadu práva. Soud první stolice přijal tento přednes jako sanační projev, kterým námitka nepřípustnosti pořadu práva byla vyvrácena, prý podle obdoby § 406 c. ř. s., námitce nevyhověl, vyhověl však žalobě a uložil žalované straně náhradu procesních útrat. Rekursní soud vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva, zrušil rozsudek prvního soudu i s předchozím řízením a odmítl žalobu s povinností žalobkyně nahraditi žalovanému útraty sporu i rekursu. Důvody: Rozhodnutí o námitce nepřípustnosti pořadu práva i výrok o útratách napadá žalovaná strana s návrhem, by byly změněny buď, že se žaloba pro nepřípustnost pořadu práva odmítá, neb aspoň, že se žalující straně nepřisuzují útraty za úkony před 5. říjnem 1932, naopak, že žalující strana je povinna nahraditi žalované straně útraty výkonů do 4. října 1932, v obou případech s povinností žalobkyně nahraditi žalované straně náklady stížnosti. Rekursní soud má stížnost v bodě prvé za odůvodněnou a má za to, že procesní soud měl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva odmítnouti, a to hned, když žaloba na soud došla, poněvadž její doslov poukazoval k tomu, že podle §§ 357 odst. (2) a 346 odst. (2) na konci zák. čís. 76/1927, žaloba nesměla býti podána. Přednes žalobkyně při roku dne 17. října 1932, že odpor byl podán u berního úřadu, který je úřadem exekučním, neměl podle názoru rekursního soudu býti vůbec připuštěn, i když se žalovaný proti tomu nebránil. Rekursní soud hledí na věc tak, že přednes ze dne 17. října 1932 byl vlastně novou žalobou, třebaže zůstal v obou případech žalovaným čsl. stát, přece lze tu mluvit o dvou žalobách proti různým osobám. Vždyť v onom případě vystupovala berní správa v K. jako úřad žalobu zavinivší, kdežto v druhém případě berní úřad v Z. a nebylo tedy na rozšířený přednes žalobkyně hleděti jako na doplněk žaloby po rozumu § 406 c. ř. s., nýbrž jako na skutkovou povahu, tvořící obsah jiné žaloby. Nebylo tudíž změnu žaloby připustiti, poněvadž šlo o žalobu novou a žalobu původní bylo odmítnouti pro nepřípustnost pořadu práva.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení, pokud jím bylo vyhověno námitce nepřípustnosti pořadu práva, tak, že obnovil usnesení prvního soudu; v dalším usnesení to zrušil a vyslovil, že v důsledku toho zůstává v platnosti rozsudek prvního soudu zrušený odvolacím

soudem. Ve výroku o útratách uložil žalobkyni nahraditi žalovanému větší část útrat první stolice a útraty rekursu, žalovanému pak uložil nahraditi žalobkyni menší část útrat v první stolici a útraty dovolacího rekursu.

D ů v o d y:

Nelze souhlasiti s názorem stěžovatelky, že správně vznesla odpor proti berní exekuci nejprve u berní správy jako vyměřovacího úřadu. Zákon výslovně nařizuje, že odpory proti exekuci jest vznésti u exekučního úřadu. Tím je berní úřad a nerozhoduje, že exekuci berní nařizuje úřad vyměřovací (berní správa). Uvedení vyměřovacího úřadu v § 346 zákona č. 76/1927 vedle berního úřadu má naznačiti jen, že dožádati o výkon exekuce lze buď přímo úřad berní jako vymáhající neb i příslušnou berní správu jako úřad vyměřovací, která výkon příslušnému bernímu úřadu teprve nařídí. Správně má však stěžovatelka za to, že pořad práva nebyl vyloučen, ano do vynesení rozsudku první stolice uplynulo již od podání odporu u vymáhajícího úřadu třicet dní. § 406 c. ř. s. jest výrazem všeobecné zásady procesního práva, že rozsudek jest vynésti na základě skutkového stavu, jak byl v době vynesení rozsudku, třebaže se tento stav po podání žaloby změnil. Vyžaduje to procesní hospodárnost, by žaloba, které sice vadila v době podání překážka ať už materiálního nebo formálního práva, nemusila být podána znovu, když této překážky není v době vynášení rozsudku, zejména když mezi tím byla procesní látka probrána a důkazy již provedeny. Zamítáním případně odmítáním žalob v takových případech způsobila by se soudu zbytečná práce a stranám zbytečné útraty. Bylo by jistě nehospodárným a nesmyslným, by soud zamítl anebo odmítl žalobu, když v době, kdy takto o ní rozhoduje, pro takové rozhodnutí by již podle zjištěného stavu věci nebylo podmínek. Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že přednes o splnění podmínky přípustnosti právního pořadu byl při jednacím roku dne 17. října 1932 nepřipustný, protože šlo vlastně o novou žalobu. Nešlo o novou žalobu, ale, i kdyby o ni šlo, nemohl tuto novou žalobu soud odmítnouti pro nepřipustnost právního pořadu, když v době jejího vznesení uplynulo již od vznesení odporu u exekučního úřadu třicet dnů. To stěžovatel právem vytýká. Důvodnost obrany proti žalobě, která tu byla při podání žaloby, ale před vynesením rozsudku už pominula, může dojíti výrazu v útratovém přisudku, jakž plyne se zásad §§ 48 a 51 c. ř. s. Straně, která zavinila zmatek v části řízení nebo způsobila svým zaviněním útraty, může býti uložena náhrada. Proto bylo žalovanému státu přisouditi útraty roku ze dne 5. září 1932. Tehdy byla žaloba o nepřipustnost exekuce berní nepřipustna, protože ještě neuplynulo třicet dní od podání odporu, ba odpor ani u berního úřadu nebyl podán. Žalobkyně tedy zavinila útraty roku toho tím, že podala žalobu, ač před tím nepodala odpor u berního úřadu a nevyčkala lhůtu třicetidenní. Podobně přísluší státu náhrada útrat rekursu, pokud si jím stěžoval do toho, že

mu částečně útraty nebyly přiznány v první stolici. Jinak však nese útraty první stolice a útraty dovolacího rekursu žalovaný stát, ježto podlehl, dle §§ 41, 43 a 50 c. ř. s.

Čís. 12527.

Při žalobě podle § 89 směn. zák. jde o samostatnou pohledávku ze samostatného právního důvodu obligačního, při níž musí žalobce dokázat nejen, že šlo o směnečný nárok, a škodu, nýbrž musí dokázat i obohacení žalovaného na jeho úkor, kteréž záleží v rozdílu dvou hodnot, hodnoty toho, co žalovaný za směnku dostal, a hodnoty toho, co za ni dal.

Prospěch poskytnutý družstvu není obohacením jeho členů představenstva nebo předsedy.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1933, Rv II 758/31.)

Žalovaný vydal dvě směnky na 27.500 Kč, jež přijalo společenstvo, jehož byl žalovaný členem a předsedou. Směnky byly včas protestovány, ale proti vydateli (žalovanému) byly zažalovány pozdě, po uplynutí tří měsíců, takže žalobkyně směnečnou žalobu proti žalovanému vzala zpět, poněvadž neměla naděje na úspěch. Žalobou, o níž tu jde, domáhala se majitelka směnek na žalovaném zaplacení 27.500 Kč z důvodu jeho ručení. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, máje za to, že žalovaný, který jako vydatel směnek ručil směnečně pro případ nezaplacení směnečných částek příjemcem, ručí i potom, když jeho směnečný závazek zanikl promlčením, a to obecnoprávně jako rukojmí a plátce, po případě z náhrady škody pro obohacení. O d v o l a c í s o u d žalobu zamítl. D ů v o d y: Názor prvního soudu nemá opory v zákoně, neboť po zániku směnečného závazku na jeho místo nevstupuje eo ipso obecnoprávní závazek v témž rozsahu, jako byl závazek směnečný. Jen v tom případě byl by názor prvního soudu správný, kdyby byl kromě směnečného ručení vzal žalovaný na sebe zvláštním prohlášením, vydaným v zákonné formě, i obecnoprávní závazek rukojemský. Neboť směnečný poměr, založený podpisem směnky, nemusí býti vždy podložen obecnoprávním poměrem (§ 1400 obč. zák.). Žalobkyně v tomto sporu ani netvrdila, tím méně dokázala, že žalovaný na sebe vzal obecnoprávní závazek. Jest míti za to, že se žalovaný, poněvadž nebylo tvrzeno, ani dokázáno nic jiného, vydáním směnky zavázal jen směnečně a že tento jeho směnečný závazek zanikl promlčením podle § 81 sm. zák. Než mohlo by se snad namítati, že žalobkyně, která nikde v žalobě neuvedla, že žalovaného žaluje jako ručitele, neměla na mysli žalobu z rukojemství, nýbrž z obohacení dle § 89 sm. zák. Avšak žalobu nelze pokládati za žalobu z obohacení, poněvadž žalobkyně ani netvrdila, tím méně dokázala, že a pokud se žalovaný na její úkor obohatil (§ 89 sm. zák.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.